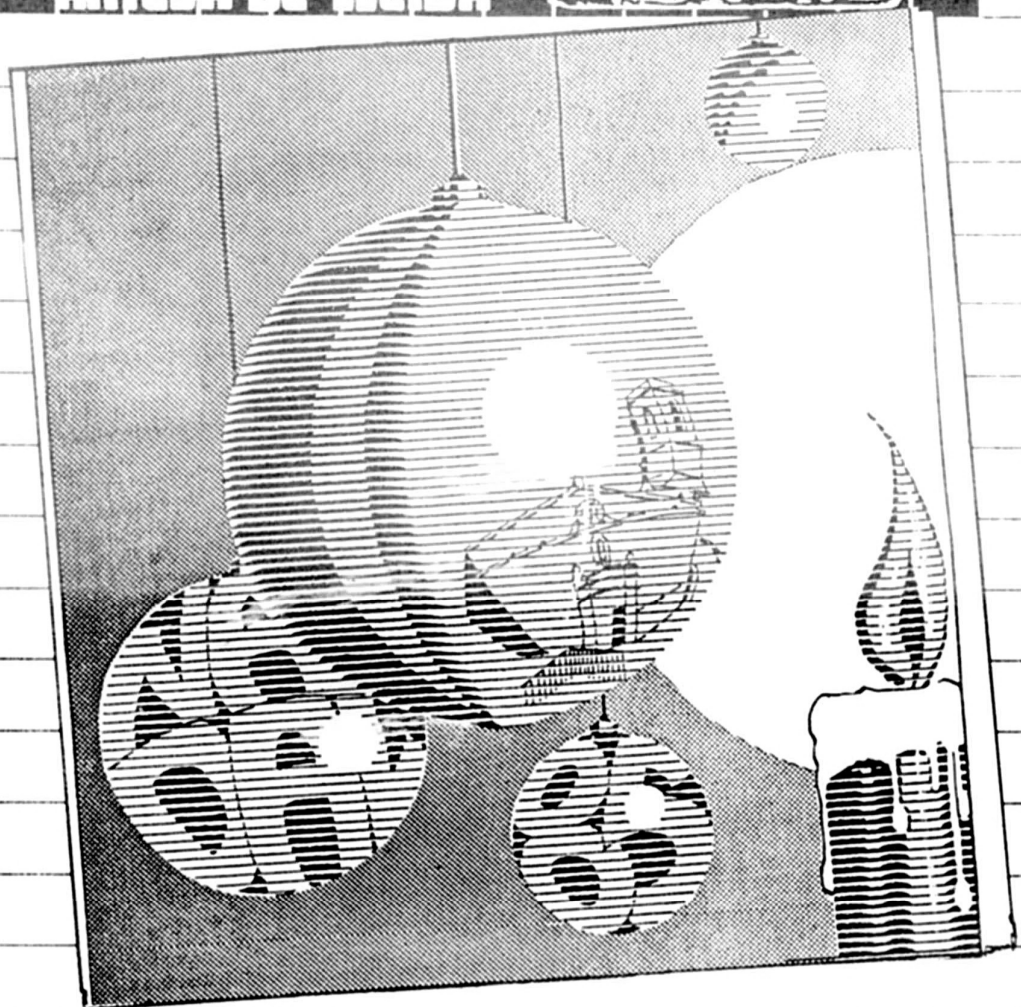

LA FEMOSA

ARTESA DE LLEIDA

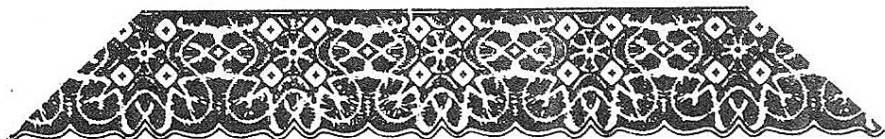

DESEMBRE

NÚMERO 69

1985

PÒRTIC

Sempre que mirem endarrera i ens adonem que pas a pas anem aconseguint aquelles coses per les quals ens havíem il·lusionat i que fa temps semblaven inrealitzables, sentim com una mena de respir, un alleugeriment al comprovar que anem avançant, que encara ens hem pogut mantenir desperts i al marge de la moda creixent i alianadora de passar de tot, de no engrescar-se per res... Un any més, en mirar endarrera, pemsem que no hem perdut el temps.

Un cop girada la mirada endarrera (sobre l'espai viscut que ja és història) cal tornar a mirar endavant i il·lusionar-se altra vegada per nous objectius per allunyats i inabastables que semblin. Hem vist i comprovat sovint que la sabiesa popular no s'equivoca mai: "Caminant s'hi apropa", diu la dita, el que cal, però, és no aturar-se i que res ni ningú no ens faci perdre el Nord.

Intuïm, però (immergits dins d'una mena de por que ens aclapara), que ens atancem a un temps cada cop més hostil a les aptituds que s'escapen de les directrius oficials d'una cultura materialitzada i alienadora.

Presentim que ens faran semblar mesquins i fins i tot egoistes si volem mantenir el desig de dir no a l'OTAN, de dir no a la cursa desenfrenada de l'armamentisme. Ens voldran ridiculitzar si volem defensar el dret a l'objecció com a mesura

LA FEMOSA

• • REVISTA DE INFORMACIÓ LOCAL • •
EDITA AGRUPACIÓ CULTURAL "LA FEMOSA"
C. DEL CASTELL N. 23 ARTESA LLEIDA
DIPOSIT LEGAL N. L-264-1981
SEGONA EPOCA N. 69 DESEMBRE 1985

INDEX

PÒRTIC	1
QUÈ ELS PORTARAN ELS REIS ALS NOSTRES NENS ?	4
LA TRADICIÓ DEL TÍD	7
LA SIDA (una malaltia de moda)	10
... I L'OTAN ?	14
UNA OPINIÓ SOBRE LES DROGUES	16
LA NETEJA ES COSA DE TOTS	19
ESPIGANT (Gent Gran-Tercera Edat-Vells)	21
ENTRETENIMENTS	24
POESIA (A Totes les Maries)	26
PER UN MUSEU ETNOGRÀFIC ARTESENC	27

Els articles i opinions que apareixen a les planes de LA FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

AMB EL SUPORT DE LA GENERALITAT

QUÈ ELS PORTARAN ELS REIS ALS NOSTRES NENS?

Es un perill per a l'educació de la infantesa arribar a aquest dies propers de Nadal i Reis sense un criteri segur i ben orientat per a la mainada, perquè en aquest dies són víctimes de l'enlluernament dels aparadors i parades i sobretot de la importància que també té la televisió. Això fa que el nen desigsi tot tipus de joguines. El nen i la nena mengen més amb els ulls que amb la boca, voldria totes les joguines; però al cap de dos dies les van arrocanant i instintivament juguen amb aquelles que més convenen a la seva naturalesa i formació.

Les joguines que més interessin al nen i nena són les més senzilles. Tampoc no convé donar a l'infant massa joguines alhora. Li interessin les joguetes més senzilles perquè aquestes són les que serveixen per als jocs de moviment, com la corda o la pilota, o bé les de creació imaginativa, com les capses de construccions arquitectòniques.

Convé no donar-los massa joguines perquè això fa d'ell i ella persones amb una personalitat superficial i contribuirem a fer-los sense fermesa de voluntat i de caràcter reflexiu. Cal tenir tan sols joguines que responguin a la seva necessitat de moviment, altres que serveixen a les seves manifestacions imaginatives, un altre al seu afany de construcció, la nena i nen aprenen a fixar la seva atenció i a controlar-se amb el necessari.

Passem a les joguines amb les quals es pot jugar dins de

casa. La primera entre totes perquè l'han usada totes les generacions que han seguit, la que constitueix el més fort estimul de la imaginació i del sentiment, es la nina: la nina és la reina de les joguines. Cal que les nines siguin senzilles. Es ben necessari, perquè hi ha un fort corrent, per part dels grans, de fer present amb nines de molt preu i luxoses, les quals, la major part de vegades, són guardades a la calaixera per quan la nena sigui gran. El que vol la mainada és jugar-hi lliurement, sense por a trencar-les. Aquestes joguines de luxe es pot dir que els pares les compren més pensant en sí mateixos que amb els fills.

Al voltant de les nines s'hi ha creat un bon nombre de joguines que totes elles tenen gran importància la cuina, tauler etc. que són de gran servitud per jugar a pares i mares . Una altra de les joguines que més interessa als nens i nenes són aquelles amb les quals es poden fer més combinacions. Una joguina que agrada és una caixa de sorra. Això potser faci sonriure a alguns dels lectors; per què no ho proveu; com que la joguina és econòmica, no costa res el provar-ho: N'hi ha prou amb una caixa de fusta ampla i baixa i un cabàs de sorra fineta que de tant en tant s'humiteja; es pot posar a la galeria perquè no embruti el pis. Ja veureu que bé s'ho passen.

Els jocs arquitectònics construïts per unes capses amb petites peces de fusta, de variades formes geomètriques, com daus prismes, cilindres, piràmides, etc. Són un magatzem d'alegries per ells i elles: la seva imaginació té obert un camp sense límits. El nen i nena, no sols construeix cases, sinó que fa tota mena de construccions i carrils, i fins i tot figures humanes.

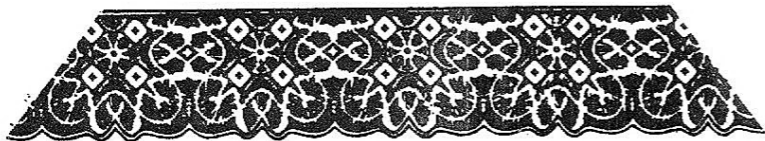
Si a la nena i nen li donem joguines complicades no hi posarà tanta amista perquè no les entén: són cose de grans i evidentment, els grans les fan per a mostrar el seu enginy. Aquestes joguines enginyoses sols els interessen els primers dies per la novetat; als pocs dies es queden arraconades. En quant a les joguines musicals és millor adquirir-les a les cases de música. Si no pot ser així es millor no comprar-les. També les joguines deformes com petxinel·lis, figures grotesques ens fan molt mal als ulls i són de mal gust.

En quant a les joguines bèl·liques. Aquestes no fan altra cosa que exaltar els instints sanguinaris. Hi ha tant sols algunes armes joguines, com és el tir al blanc, aquestes tenen una finalitat i es la punteria, i són recomanables a condició que siguin per a l'educació de la vista i adestrament en el tir.

Esperem que aquest article ens faci pensar quines joguines van més bé al caracter dels nostres nens i nenes davant les festes que ja s'apropen.

LA TRADICIÓN DEL TÍO

La festa de Nadal coincideix amb el solstici hivernal, el qual correspon al moment de l'any en què el sol arriba a la seva alçada mínima en el zenit, i, per tant, amb el període que l'astre es fa menys visible i escalfa més poc.

Un aspecte dins dels costums típics del Nadal, és l'accentuat sentit familiar, la intimitat de l'escalf de la llar presidida i abrandada pel tío.

En havent sopat, a les cases on hi havia mainada solien fer cagar el tío. Aquesta serimònia havia estat abans molt arrelada i formava part de la litúrgia casolana popular d'aquesta nit. Es feia per mica que es pogués, a la cuina i vora del foc. Si això no era viable, es feia al menjador, considerat així com una extensió de la cuina. Hom situava un tronc diagonal, sostingut per un cap damunt de la llar, dels fogons, d'una cadira o d'algun punt elevat del sòl, mentre que per l'altre cap tocava a terra. La mainada, proveïda de bastons, el copejava i bastonejava furiosament, mentre cantava una cançó, de que coneixem una colla de variants, de les quals l'expressió més simple és la que diu senzillament:

Caga tío
si no, et dono
un cop de bastó.

La més popular a Artesa deia:

Caga tío de Nadal,
no cagos adingades

que són salades;
caga tarrons
que són molt bons.

Per tal que no es refredés i no es posés malalt, se l'abrigava ben bé amb una flassada, la qual seria ensems per a poder amagar sota seu allò que havia de treure. També era costum posar a la seva vora brases de foc dins d'un plat de cendra.

Generalment el tió es guardava a la cuina o a la llar i vora dels fogans del foc.

Per la Segarra, el tenien al peu de la porta durant uns dies, i la mainada anava a visitar-lo allí i a fer-li moixaines. se li donava menjar cada dia, normalment blat de moro, garrofes i cereals, a les Borges fins i tot el duïen a pasturar pels prats!.

Per tal que l'evacuació fos més abundant, abans de començar a copejar-lo, el cap de la ca. el ruixaba amb una mica de vi blanc, com si el bategés.

Així mateix, abans de començar, hom feia anar els infants a dir tres parenostres davant de la imatge de l'escaparata del damunt de la calaixera. Després de cada tanda de bastonades i de cada conseqüent avacuació, calia tornar a resar, per tal de donar lloc a poder preparar el present sota la flassada.

Per muntanya, hi ha llocs on fan posar la xicalla de cara a la paret, o la fant mirar pel canó del fúneral o xemenea, en altres llocs després de cada repicada, calia anar a rremullar els bastons. El qui menava el joc amagava, sota de la manta que feia d'embolcall del tió, torrons, neules, fruites seques i d'altres llaminadures de menjar plaent als infants. Hi ha indrets on canten i peguen al tió tots els infants d'un a

un i per rigorós torn, començant pel més grandet i acabant pel més xic. La forma més comuna és quan piquen tots alhora, de manera irregular i desconcertada, i quan es canten a cor.

Hi havia llocs on la primera cosa que donava el tió era una arengada ben salada, la qual hom menjava de seguida d'acabada la cerimònia i solia ésser el darrer menjar de dejuni de la mainada abans de l'àpat solemne del Nadal.

La cerimònia de fer cagar el tió oferia varians, quan el moment de la celebració hom la feia abans de sopar, en havent sopat, en tornar de la missa major, abans d'anar a dormir... generalment però es feia abans de l'àpat tradicional de Nadal.

El qualificatiu més estés aplicat al tronc regat portador de dolços i alegria del foc nadalenc és el de tió, per la ruralia plana de Lleida l'anomenen soca, generalment es tracta d'una soca d'olivera.

Quan el tió s'ha atipat de cagar, regala una espardenyia, una ceba o un tros de carbó.

Mila

(Tret del Costumari Català de JOAN AMADES)

» LA SIDA «

(UNA MALALTIA DE MODA)

Amb les sigles S.I.D.A. es coneix a la Síndrome d'Immuno-deficiència adquirida. S'anomena "síndrome" perquè la malaltia un conjunt de signes i símptomes, "immunodeficiència" perquè en el malaltia hi ha un estat deficitari de cèl.lules immunes de defensa (glòbuls blancs), "adquirida" perquè no és una immunodeficiència congènita, no és neix amb ella com és el cas dels "nens bombolla", sinó que és provocada per un agent exogen a l'individu.

Les cèl.lules immunes o globuls blancs són: macròfags, limfòcits B que produeixen anticòsos i limfòcits T, dins d'aquests distingim els limfòcits T4 i T8 ambdòs amb característiques i funcions diferents.

Els limfòcits T4 són essencialment auxiliars; potencien l'activitat de limfòcits citotòxics (que destrueixen directament la cel.lula estranya), activen els macròfags i a més estimulen la producció d'anticòsos per part dels limfòcits B.

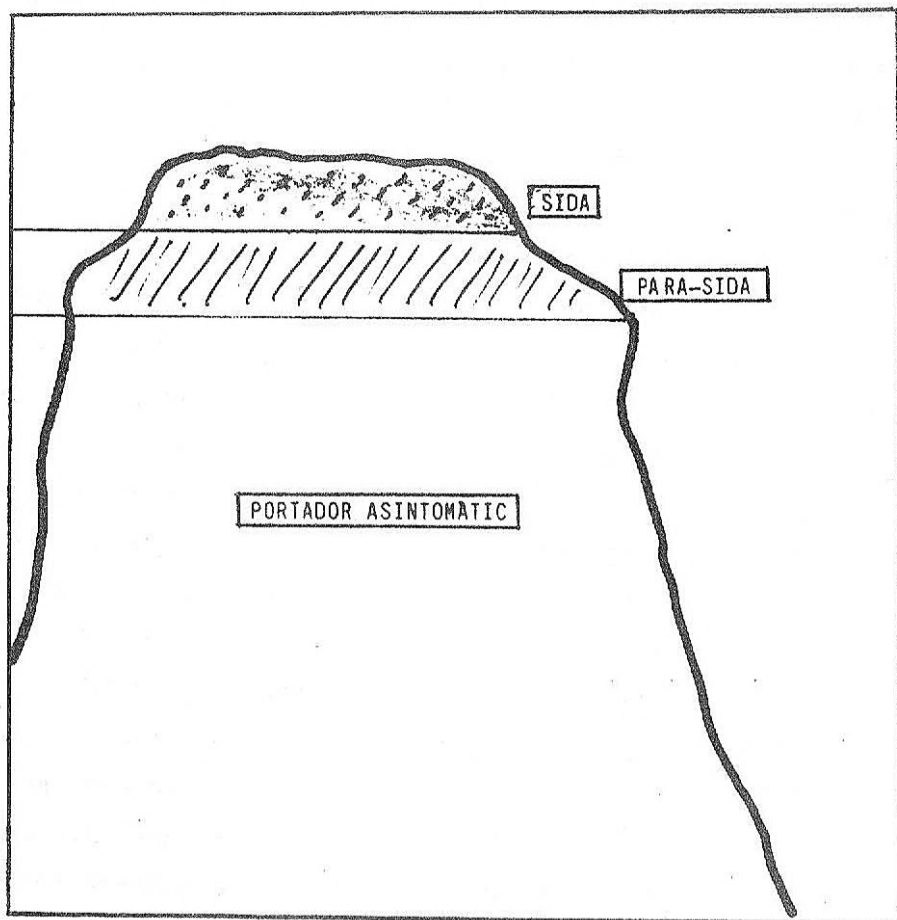
En la sang dels malalts de SIDA no hi ha limfòcits T4 o sigui que la immunodeficiència és d'aquestes cèl.lules. Hi ha diferents teories per explicar aquesta immunodeficiència provocada per un virus que pertany al grup dels retrovirus i ha estat descobert per diversos investigadors i anomenat de diferents formes, els americants li diuen virus HTLV III, els

francesos virus LAV i altres investigadors virus ARV, però en cada cas es tracta del mateix virus.

Com actua el virus ?, en primer lloc a l'infectar l'individu les proteïnes que constitueixen el virus són reconegudes com estranyes per l'organisme i es creen anticossos que són específics contra el virus LAV. Per altra banda la deficiència de limfòcit T pot ser deguda a l'acció directa del virus que els destrueix. O pot ser que al contactar el virus amb els limfòcits T4 aquests inclouen en el seu nucli àcids nucleics vírics i es converteixen en cèl.lules estranyes per l'organisme i aquest reacciona contra elles destruint-les.

La reacció dels individus al ser infectats pel virus LAV té diferents manifestacions clíniques; pot ser que l'individu creï anticossos anti LAV i res més, o sigui que no tingui cap manifestació clínica, són els portadors sans i representen la proporció més elevada dins el grup de la població de risc. Una altra manifestació pot ser la denominada Síndrome Para-SIDA que és un conjunt de manifestacions clíniques caracteritzades per limfomes, inflamacions ganglionars inexplicables (adenopaties), immunodeficiència transitòria... Etc. i que en conjunt representen una síndrome benigna. El quadre de SIDA propiament es caracteritza per presentar linfadenopaties, sarcoma de Kaposi (és un tipus de càncer de pell), infeccions oportunistes (que són infeccions per gèrmens benignes que en condicions normals no produeixen patologia, però en aquests casos en què hi ha una immunodeficiència poden provocar fins i tot la mort. aquests gèrmens oportunistes que infecten malalts de SIDA es caracteritzen totes per estimular el mateix tipus de cèl.lules immunes, limfòcits T4, i són les que en aquests pa-

cients estan deficitàries per això les infeccions són tan greus). Cal remarcar però, que no són tres esgraus evolutius de la malaltia, sinó que són manifestacions independents, o sigui que una no implica necessàriament passar a l'altra, encara que en alguns casos sí que es dóna: un de cada 10 casos

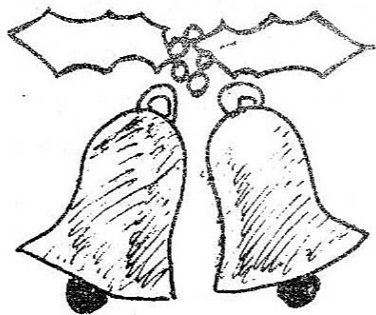
LA SIDA és només la punta de l'iceberg de tota una patologia desencadenada pel virus responsable (LAV). ELS SIDA es defineix per un càncer de la pell (sarcoma Kaposi) i infeccions oportunistes (neumonïa, Etc...); el para-SIDA és un síndrome benigne que a vegades precedeix al SIDA i està constituït per tota mena de signes clínics: engroïment ganglionar (adenopaties), etc. Per últim, els portadors sans del virus poden presentar immunodeficiències transitoris i fins i tot absència total de símptomes.

de Para-SIDA passen a SIDA sembla però que hi ha uns cofactors implicats, com són autoimmunitat, elevada freqüència d'infeccions víriques, immunodepressió...

El període d'incubació de la malaltia SIDA és molt llarg, més de 5 anys des que és infectat pel virus fins que hi ha manifestació.

La població de risc es centra en heroïnòmans, hemofílics (que reben sovint transfusions sanguínies), homosexuals, dones que tenen relacions amb bisexuals, haitians, africants tant homes com dones. Sembla doncs que els mecanismes de transmissió o de infecció és per mitjà de relacions sexuals, sang contaminada, xeringues infectades... Però a Haití i a l'Àfrica sembla que en la transmissió intervé algun insecte vector, o té que veure amb la promiscua heterosexualitat ja que la proporció de malalts és molt més elevat que als Estats Units o a Europa i que afecta en igual proporció tant a homes com a dones. Àdhuc es diu que l'epidèmia té un origen africà a partir d'un virus antic que no es coneixia o d'un virus mutant (que ha sofert canvis en el seu codi genètic).

Maria

... I L'OTAN?

Molta gent, i entre ells jo mateix, vaig sentir-me feliç i per tant molt més lliure, quan un senyor que anys endarrera es trobava a l'oposició va dir el següent: "Nos ha puesto un limpiabotas a la OTAN, si algún dia llego al poder por una mayoría minotitaria voy a sacaros de la OTAN". A l'any quasi escàs arribà dit senyor a president del Govern per una majoria sense precedents a la nostra història, i com si fos el Cordobés, una nit consultà amb el coixí, i ara ens diu que hem de seguir a l'OTAN, perquè ell vol el millor per Espanya, i que també és el primer que vol la PAU.

Com pot ser possible que vulgui fer-nos creure el Sr. President que ell estima la PAU, si no es vol sentir neutral i sí pertànyer a un bloc militar, quan sabem les persones senzilles del carrer, que els blocs, siguin otanians, siguin varsovians, tan sols tenen un objectiu que és el d'oprimir a tots els pobles que de veritat volen ser lliures. I no sols ho diu el Sr. President, sinó d'altres capdavanters del mateix partit mal anomenat socialista. Posen arguments tan infantils com: ja que pertanyem a l'Occident hem de donar suport a l'OTAN perquè els comunistes de la URSS, no ocupin algun dia la nostra terra com va passar a Txecoslovàquia (o sigui que Franco fins el mateix dia que va morir, volia fer-nos creure que els russos portaven banyes, i ara els socialistes, a més de banyes, que també tenen cua. Jo no ho trobo estrany després que un dia el Sr. President digué: "Prefiero morir apuñalado a la salida de

un metro en Nova Yort, que vivir en Moscú".

Tot aquest galimatias i confusionisme és degut, crec jo, en que estem passant una època en què predomina la paraula "LIGHT". Perquè no tinguem por a fumar, ens trauen al mercat el tabac "light", baix amb nicotina i quitrà. Perquè el sucre no ens faci perdre la ratlla, aquest any ja es vent els torrons "light". Vins i begudes "light" perquè l'alcohol no perjudiqui la nostra salut. Però sí que ens perjudica la nostra salut i els nostres ideals, quan els polítics (i precisament els d'esquerra) es converteixen en polítics "lights", baixos amb ideals i paraules.

Estimar la Pau no és preparar-se per a la guerra, sinó treballar per a la PAU, i aquesta sols pot ser realitat quan prenguem consciència plena de rebutjar els forts pressupostos de l'armamentisme i el militarisme, i dedicar aquests a una millor qualitat de vida per a tots aquells éssers que avui encara s'estan morint de fam.

El voler pertanyer a qualsevol bloc és legalitzar la mentida, perquè els pobles puguin admetre els grans sacrificis econòmics que comporta l'armament, la competència al camp de la invistigació atòmica i de l'espai, i perquè puguin mantenir la por a un adversari, i així manipular una mitat del món al preu que sigui, encara que sigui matant el colom.

Per tant amic i amiga, dir NO a l'OTAN, et fa una persona que sí de veritat vol i estima la PAU.

Jomaes

UNA OPINIÓ SOBRE

LES DROGUES

Diuen que les drogues són un dels mals més greus que afecta la nostra societat. Per drogues hem d'entendre tot allò que pot afectar o alterar l'estat d'ànim d'una persona com l'alcohol, per exemple, però amb el ben entés que quan parlem de drogues no ens referim a l'alcohol ni al tabac ni a molts productes fàrmacs...

La droga és, doncs, aquesta cosa al voltant de la qual hi ha muntada la xarxa més fabulosa i lucrativa del mercat negre. Mou pela llarga; milions, centenars i milers de milions. La gent que hi ha al darrera de tot això no són pollosos ni desgraciadets de solemnitat; són "senyors"!!. Més al darrera hi ha tota una organització que es va bifurcant en canals cèquies ramals, ramalets i les fasseres on s'aveuren els "camells"; la droga al consumidor.

Si ara comencéssim la història per baix de tot ens trobaríem amb l'altra cara de la medalla; aquests sí que són uns pelats (encara que no sempre) i han de fer mans i mànegues per a poder-se proporcionar la droga. A vegades la manera de fer més ràpidament diners és prostituint-se, buscar nous adeptes i fer ells mateixos de "camell", a vegades, però, la manera més ràpida és delinqüir... Tot, és clar, a profit dels que tenen els ranyons coberts de tan untar-se els dits amb aquest "negoci" brut de la droga que controlen impunement des d'un luxós i a la vegada "prestigiós" despatx d'home influent i ben considerat per la societat. Ara es parla d'aprovar noves lleis per a posar en circulació un paquet de mesures contra la

droga i els seus manipuladors. Lleis i mesures que segurament no faran res més que seguir afavorint la distribució i consum de la droga. Feta la llei feta la trampa, aquesta gens sap prou bé per on s'escaparà.

Al meu parer, només hi pot haver una manera aficacç de controlar la droga, i és legalitzar-la. Així, tal com sona: Le-ga-lit-zar-la.

Això que d'entrada sembla un disbarat dels més grossos, potser no ho és tant si pensem una mica en el fons de la qüestió: D'entrada, tota la droga que circularia pel país estaria controlada per l'Estat i aquest seria l'encarregat de fer-la arribar fins al consumidor amb totes les mesures sanitàries garantides. D'aquest punt se'n desprenen d'altres:

1- No hi hauria mercat negre perquè no hi hauria guanys o almenys guanys el suficientment lucratiu per a mantenir una organització.

2- Ningú no estaria interessat a propagar el consum droga perquè amb això no hi guanyarien res.

3- La droga perdria el seu principal atractiu de cara als joves: sen legal.

4- L'Estat amb el control de la droga obtindria beneficis (com en el control de la gasolina) amb els quals podria engegar campanyes d'informació dels perills reals de la droga, així mateix podria tenir sanatoris o centres especialitzats de desintoxicació totalment gratuïts pels que ho necessitessin.

5- La societat acceptaria com si res els drogadictes i per això la droga (el seu consum, vull dir) es desprestigiarà com tantes i tantes coses de la nostra societat, mantenint restringit el seu ús.

Tot això, que no caldria que fos tan fàcil com jo ho veig

però que seria bo i del tot positiu pel control dels consumidors, segurament que tardarà anys i panys fins a fer-se realitat. En bona part perquè la nostra societat ben pensant encara creu que prohibint les coses, aquestes s'arreglen soles (posar el cap sota l'ala, vaja) i per l'altra, els que manipulen i controlen el mercat de la droga farant tot el possible (ja hem dit que són uns "senyors" poderosos i influents) perquè la droga no es legalitzi (el govern que aprovi lleis i mesures severes, si vol, que això rai!!). La droga ha de restar prohibida, perseguida i tan i tan amagada que calgui servir-la amb comptagotes (però amb milers de comptagotes). Cal conservar el misteri de cosa poc freqüent que la fa més delirosa, apetitosa i buscada... Cal conservar, sigui com sigui, la poderosa força lucrativa que tants bons ingressos proporciona als "senyors" de mans blanques i de cínic somriure, que s'amaguen sense cap escrópol ni remordiment, darrera la façana d'una opulenta honorabilitat.

El tabac, aquesta droga que ara sembla que va en desús (perquè la gent ben informada i cívicament conseqüent, voluntàriament, en restringeix el seu consum, almenys en determinats llocs) quan es va introduir a Europa, des de l'Amèrica del Sud, i d'ací a la resta del món, molts estats n'havien vedat el seu ús dins dels seus territoris amb penes tan greus que arribaven fins a la pena de mort. Han passat molts anys d'això i avui tothom es posaria a riure si s'intentés, per fins sanitàries, impedir lliurement la seva venda. Segurament que la droga no tindria, si es legalitzés, majors conseqüències dins la nostra societat que les que ara té el tabac o l'alcohol, o això és al menys el que jo en penso.

A. Costafreda

LA NETEJA ÉS COSA DE TOTS

Llegint l'últim número de la revista "La Femosa" em va causar impressió l'escrit envers el tema de les papereres, ja que aquest fet va ésser rebutjat en una votació feta en una sessió ordinària a Casa de la Vila per 3 vots en contra i 2 a favor. Jo voldria dir que aquestes pessetes destinades per distribuir papereres és una de les coses més ben estudiades i exposades en una assemblea feta pel consistori, ja que si volem donar la imatge que ens correspon a un poble com és el nostre, amb els carrers asfaltats, molt ben il.luminants, un museu on es pot presumir d'una antiga cultura molt ben considerada, ara ens trobem que per majoria guanya una votació rebutjant el fet. Quans diners es gasten amb esport i d'altres activitats com, ara que tenim damunt les festes nadalenques es gastaran diners il.luminant carrers que no es gens important per a mi, com mantenir el nostre poble net.

Si aquest pressupost l'han de pagar els veïns, crec que hauria de demanar-se la opinió general; quan era el tema de escombreries es va fer un referendum, bé en aquest cas això també seria vàlid.

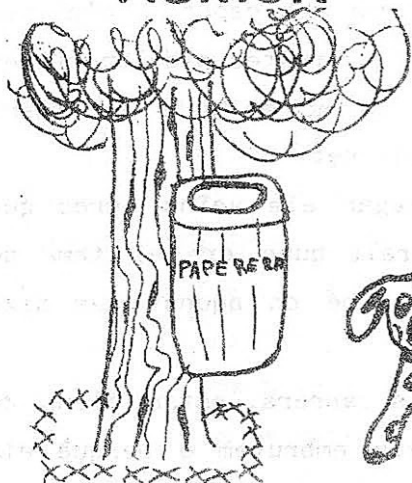
Senyors, fa vergonya sortir pels carrers, estan plens de porqueria; sigui perquè nosaltres els embrutem o perquè els embruten els nostres gossos; les papereres, penso, és una cosa molt important, així ens concienciem tots que el poble i els carrers són una cosa que s'ha de mantenir neta i bonica i des-contaminada. Apart he de dir, que ara no es pot sortir de casa

i caminar tranquilament, sempre has d'anar mirant on poses els peus ja que sinó et pots trobar que els tens damunt una cosa que no es massa agradable, i dic això perquè tot va lligat amb el primer; si quan surtim al carrer ens trobéssim unes papere-res ens adonaríem que són coses importants i útils per a man-tenir una netedat i es precuraria que els gossos no anessin embrutant com ara.

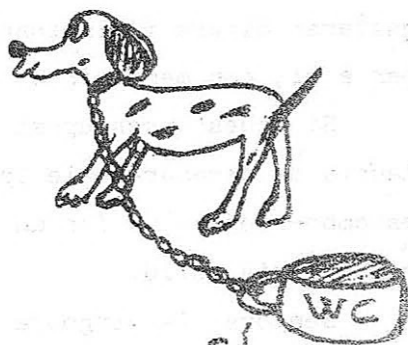
Que fa vergonya i fàstic veure que quasi tots en tenim i els deixem sortir al carrer per a fer les eves necessitats. Bé rec que una concienciació, per part de tots els veïns podríem ntenir el nostre poble net, presumint de civilitzat i sen-r-nos orgullosos de poder demostrar que "Sí", encara tenim cultura.

Mª Cinta

HUMOR

NO

SÍ

ESPIGANT

GENT GRAN - TERCERA EDAT - VELL

Després d'uns mesos de silenci, com si estés acabada la sembra i se'ns espigués al rostoll; tot fent via el pensament he descobert un gran camp on les espigues estan molt granades i abundans, unes mig enterrades a causa que el rostoll no les pot aguantar, podrit per la pluja de la tardor, altres encara estan de peus fent piràmide unes amb altres aguantant l'envestida de les ventades de la tractana i fins i tot han resistit l'empenta de les aigües brutes de la tempesta.

Aquesta parcel·la que he descrit abans és on viu i conviu la Gent Gran que per diversitats de circumstàncies, uns sense poder formar piràmide s'estan ensorrant malmeten tants valors (grans) que encara bons per aprofitar com aliment per a altres que agrupant-se poden omplir el graner. Els que han aguantat, d'ells es pot fer una bona sembrada tractant-los amb bons adobs vitaminats per no perdre vitalitat d'una manera progressiva esfumant-se sense deixar rastre.

Fa molt de temps que volia dir quelcom relacionat amb la Gent Gran; donar el crit d'alerta a tots els que ja ens desenvolupem dins l'estadi molt apretat i enfosquit que molts homes i dones degut al mètode de la "JUBILACIÓ" ens anem encaixonant dins una manera de vida, caminant esmaperduts dins un laberint

que sens existir ens el teixim en la nostra imaginació, ens cansem de donar-li voltes i més voltes sens trobar la sortida, arribant a un esgotament mortal en què l'embestida de la soledat, com les espigues d'aquell camp, ens deixarem enterrar poc a poc malmetent una vida plena de "grans" molt valids per alimentar altres companys més adolorits pel deteriorat (siquit o psiquit) d'una vida adolescent natal, tal volta fruit d'una societat atrofiada i deshorbitada d'un procés normal en què l'amor és el medi per a una continuïtat esporàtica sens fons i sí molt viciosa.

Maria Fargues (escriptora) escriu en el seu llibre "La Tercera Edat" és conçolador, quan un se sent vell, pensar que el que envelleix és solament el "xassis" però l'esperit continua jove.

No ens deixem arrossegar per un pessimisme, descobrirem en el nostre "JO" valors molt adherits a una personalitat pròpia bastida a més per l'experiència i seny adquirits per les moltes sotregades que durant la llarga vida hem acumulat i que poden fructificar en bé de la societat en què vivim. Antigament i encara avui en algunes nacions preveu el "consell dels vells" amb resultats molt apreciables que comparats a altres pobles que són governats per gent jove, molt intel.ligent però faltats de valors de saviesa, mirant sempre endarrera per as-saborir la tasca festa, perden l'aptitud d'un bon dirigent...

Encara estem a temps de promocionar una vida nova; preguntant als joves que no intentin contestar per desvalorar els nostres projectes i si volen fer-ho tardin alguns anys, encara podem aixecar el cap amb elegància, desafiant la mirada

llastimosa d'alguns i satànica d'altres, dient: sóc vell però amb tota l'honra.

Sigui aquest escrit una invitació a tots els (Grans", dones i homes, per tal que ens apinyem fent piràmide per resistir l'investida de les fúries humanes que ens volen engolir de viu en viu.

La nostra unió ha de tenir un punt bàsic l'AMOR amb majúscula cantant, amb la veu que sia, però crec que és l'únic: amb xor "Unim les mans germans, veureu quin prodigi pot fer l'amor, Unim les mans germans veurem en la pau, abraçar-se el món".

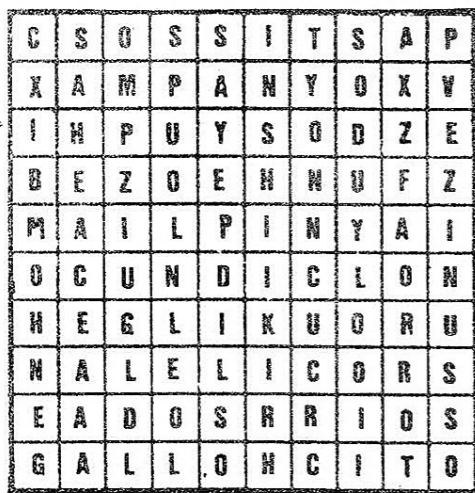
Seguirem parlar-ne però avui ens podem acomiadar amb.

- BON NADAL !!

JOB

ENTRETENIMENTS

Cercant dins d'aquest embolic de lletres, en totes les direccions, hi trobareu 10 noms de coses (per a menjar i veure) que poden estar presents en el dinar de Nadal

PROBLEMA DE LòGICA

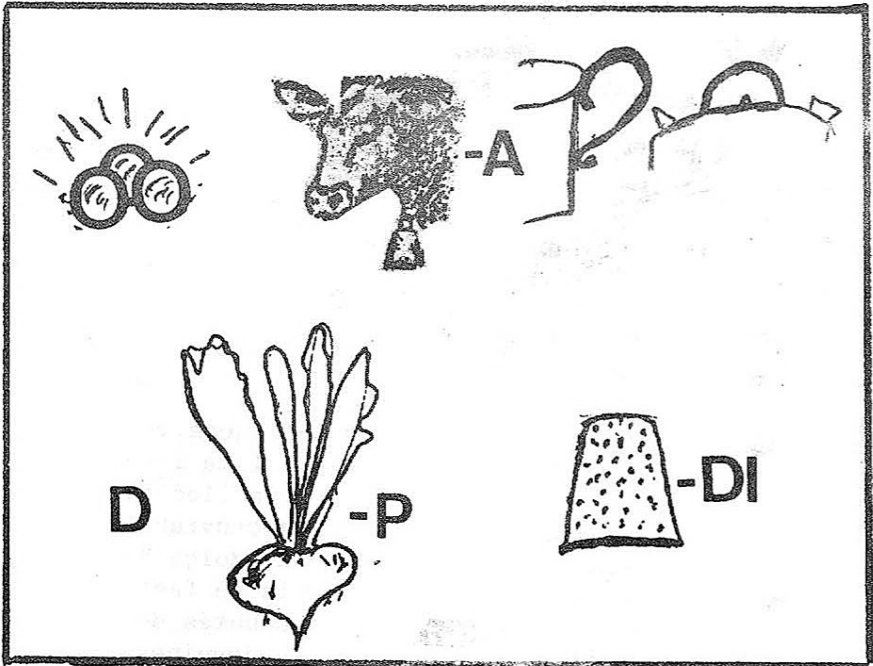
	NOM	POBLE	COTXE	EDAT
1				
2				
3				

En Ramon, en Carles i en Joan, han participat en una cursa de cotxes. Amb les pistes que us donem a continuació heu d'endivinar el pobre d'on és cadascú, la seva edat, el cotxe que conduïen i l'ordre d'arribada.

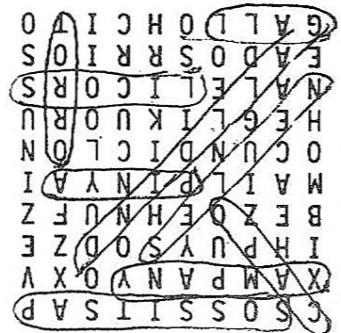
El conductor del CITROEN té 7 anys menys que en Joan. El campió de la cursa té un SEAT. El RENAULT ha quedat davant del cotxe d'en Ramon. En Carles és de Lleida i té 5 anys més que en Joan. El CITROEN és el cotxe més lent. En Joan té 35 anys. El conductor més jove és de Puigverd. El d'Artesa té un RENAULT=

GEROGLÍFIC

QUAN ARRIBARÀ L'ENRIC ?

SOLUCIONS

SOPA DE LLETRES

1- Carles - Lleida - Seat - 40 anys. 2- Joan - Artesa - Re-
nault - 35 anys. 3- Ramon - Puigverd - Citroen - 28 anys.

PROBLEMA DE LOGICA

GEROGLÍFIC

PER LES VACANCES DE NADAL
perles vac(a) anses D na(p) (di)dal

POESIA

A TOTES LES MARIES

Dedicada a la meva filla Maricel

Maria, dolça Maria
assegada a la cadira
mirant-se està;
no calça les seves boniques sabates,
rajos lluents de formós xarol;
no són els seus cabells
d'un ros daurat
desmai de rínxols recargolats.
On són aquelles rialles
dolça Maria ?
"algú se les ha emportades
quan per aquí passà"
On és la teva innocència ?
On és la teva alegria ?
"me l'esmicolà la visa
i el temps en volar"
Ara estàs trista
dolça Maria;
has crescut depressa;
com un bri al sol
intentent recloure't
tens la vida;
veus que no tens
resguard con el caragol;
pensa que no estàs sola,
dolça Maria,
hi ha moltes Maries
tan tristes com tu;
has crescut entre somnis
ples d'innocència,
somnis impossibles
quan ja s'és gran
i no entenia perquè !
estaves allí, asseguda a la cadira
mirant-te entre reflexos,

desconeguda..
Tan trista i somorta !
En quin lloc del camí
vares canviar ?
Maria, dolça Maria
somnis de fantasia
amb sabates de xarol
entre joguines
i contes de fades
despertares a la vida
sense saber-te fer gran.

Mª Carme Esteve de Piñol

PER UN MUSEU ETNOGRÀFIC (2)

EL VIDRE BUFAT DE LA FÀBRICA DE VIMBODÍ

De la munió d'objectes que comosaran el fons del nostre museu en podríem destacar quatre grans grups que anomenaríem segons els materials de què estan composats; així doncs tindríem el ferro, la fusta, el fang i el vidre. És d'aquest últim grup que us parlarem en aquest segon treball Etnogràfic.

El vidre és una substància amorfa transparent, dura i trencadissa que resisteix l'acció química de la majoria de substàncies ordinàries i que és dissol en l'àcid fluorhídric, s'obté a partir de la fusió a una temperatura de 1.500 graus de materials com la sílice, la sosa de Solvay, el nitrat de sosa de Xile i sol ésser treballat a una temperatura de 800 graus. (1)

Mitjançant gent que, com nosaltres, s'interessen per aquest braç de la ciència us fem conèixer un catàlec de les peces que feia la fàbrica de vidre bufat de Vimbodí, juntament amb la seva descripció i preus per centenes. També la separata del llibre Vimbodí, Estudi Històric sociològic i Religios DE Mossen ANGEL BERGADA que fa referència a la fàbrica, la seva producció principal i els mercats que més abastia.

Els forns de vidre (2)

En el transcurs de mig segle a Vimbodí van funcionar uns forns de vidre que li van donar molta vida i molt nom. La indústria del vidre començà l'any 1901, procedent de Fullella, on hi era des de l'any 1888.

Es feien principalment porrons, setrills i garrafes en vidre català verd i blanc. En menys quantitat es feien càn timers, pots per a drogueria, xatos per a conserves, gerros, abeuradors de canaris, salers, ratetes, i altres peces d'artesanía.

De porrons se'n feien des de 1/8 fins a 3 litres i en totes les varietats de regions. El que més es feia era el porró coll-tort i coll-dret. Es feia també el porró garber, el mariner, el filet, el gargantilla o de taverna, el panxa saragossana, el porró amb diferents brocs, les borratxes, etc.

De garrafes se'n feien des de 2 a 20 i fins alguna vegada 60 litres, de les quals se'n deien «bombones».

Hi treballaven unes 50 persones entre fognistes, oficials vidriers, arqueta i aprenents. El treball era molt pesat, especialment per als qui havien d'estar sempre de cara al foc i bufant. Hi van arribar a haver fins a 7 places de porrons. Cada plaça es componia de dos vidriers i un aprenent. Normalment cada plaça es feia 220 porrons per jornada. Igual amb els setrills.

Els mercats que més porrons compraven eren Barcelona, Burgos, Valladolid, Rioja, Navarra, Saragossa i València.

(1) Extret de la Gran Enciclopèdia Catalana

(2) Extret del llibre ja esmentat d'ANGEL BERGADA: Vimbodí, Estudi Històric Sociològic i Religios

Les 42 peces de vidre que a continuació publiquem són tretes del catàleg de vendes de la fabrica d'Isidre Pont.

GRUP D'AMICS PRO MUSEU ETNOGRÀFIC

PORRONES CUELLO VUELTO

N.º 1

Esmaltado en colores con tapón y cadenilla

Plas. %

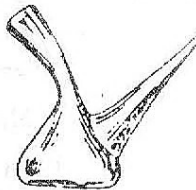
De 1 litro

» ¾ »

» ½ »

» ¼ »

	Blanco	Color
	5	2.00
	6	7.20
» ¾ »	12	14.40
	18	21.60
» ½ »	36	30.00
	36	43.20
» ¼ »	40	48.00

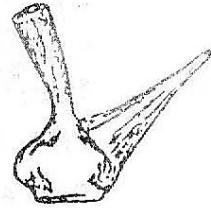

N.º 2

Sin pie

Plas. %

	Blanco	Color
	300	-
	260	-
	210	-
	155	-

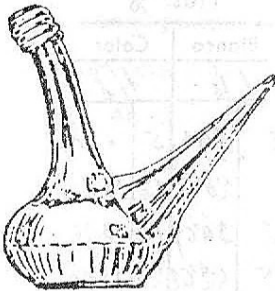

N.º 3

Con pie

Plas. %

	Blanco	Color
	5	13.00
	6	18.00
» ¾ »	12	27.00
	18	40.50
» ½ »	36	65.00
	36	108.00
» ¼ »	40	124.00

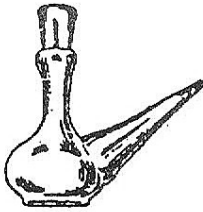
N.º 4

Tres cordones

Plas. %

	Blanco	Color
	5	16.50
	6	23.00
» ¾ »	12	33.00
	18	51.00
» ½ »	36	85.00
	36	150.00
» ¼ »	40	175.00

PORRONES CUELLO RECTO

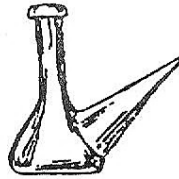

N.º 5

Con pie

Ptas. %

	Blanca	Color
	$\frac{1}{16}$	
De 1 litro	5	16'50
	7 $\frac{1}{2}$	32'60
» $\frac{3}{4}$ »	18	59'40
	25	72'50
» $\frac{1}{2}$ »	36	112'50
	50	165'00
» $\frac{3}{4}$ »	60	198'00

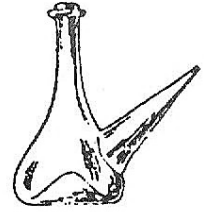

N.º 6

Filete

Ptas. %

	Blanco	Color
		$\frac{3}{4}$
	330'	5
		15
	286'	15
		25
	231'	36
		50
	170'50	60

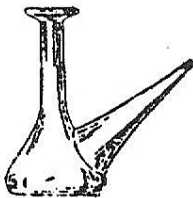

N.º 7

Gargantilla

Ptas. %

	Blanco	Color
		$\frac{1}{2}$
	5	11'55
	12	27'72
	18	41'52
	25	57'75
	36	83'16
	50	115'50
	60	138'60

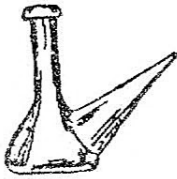
N.º 8

Balona

Ptas. %

	Blanco	Color
	$\frac{1}{16}$	$\frac{1}{8}$
	5	8'52
	12	20'16
	18	30'09
	25	42'62
	36	61'38
	50	85'25
	60	102'30

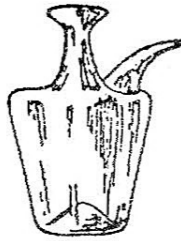
P O R R O N E S

N.º 9

«Pescador»
Color
Ptas. %

	Fuerte	Sencillo
De 3 litros	1059'63	951'60
» 2 »	641'35	543'40
» 1 ½ »	529'81	455'
» 1 »	418'27	317'20

N.º 10

«Garbera»
para segador
Color
Ptas. %

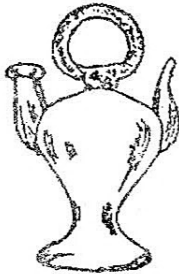
	Ptas. %
	805'766
» 2 »	6. 1313'
» 1 ½ »	5. 1235'
» 1 »	4. 1070'

N.º 11

Aragonés
—
Ptas. %

	Blanco	Color
	321'75	

N.º 12

Con pie

	Blanco	Color
Grande	1596'	Ptas. %
Pequeño	1586'	»

C Á N T A R O S

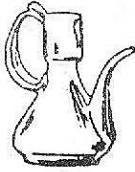

N.º 13

Sin pie

	Blanco	Color
Grande	1547'	Ptas. %
Pequeño	1456'	»

ACEITERAS

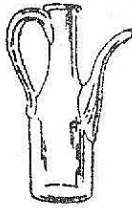

N.º 14

P i e

Ptas. %

	Blanco	Color
Grande	2300	300
Pequeña	1100	210

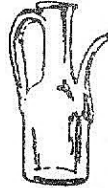

N.º 15

Forma Catalana

Ptas. %

	Blanco	Color
		260

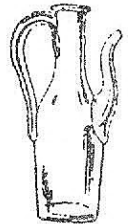

N.º 16

Fondo vaso

Ptas. %

	Blanco	Color
		250

N.º 17

Forma cristal

Ptas. %

	Blanco	Color
		260

VINAJERAS

N.º 18

Con pie

Ptas. %

Blanco 128'70

Color

N.º 19

Aragonesa

Ptas. %

128'70

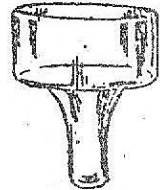
N.º 20

Catalana

Ptas. %

128'70

LÁMPARA IGLESIA

N.º 21

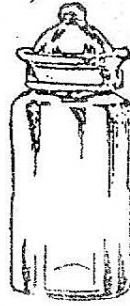
	Blanco	Color	Ptas. %
Da 15 c/m.	303'75		
» 12 »	263'25		»
» 10 »	189'		»
» 8 »	162'		»

B O T E S

N.º 22

Para Conservas

N.º 23

N.º 24

U o r o

Ptas. %

	Blanco	Color	B
De 16 litros	1620 ⁰⁰	1518 ⁷⁵	
» 2 »	198 ⁴⁵	184 ⁹⁵	225 ⁻
» 1½ »	163 ⁻	148 ⁵⁰	
» 1 »	132 ⁸⁰	116 ¹⁰	
» ½ »	51 ⁻	74 ²⁵	

% Fuerte

	Blanco	Color
	256 ⁵⁰	

De 16 litros

- » 2 »
- » 1½ »
- » 1 »
- » ½ »

Tapas para Botes

Hasta 3 litros 74²⁵ Ptas. %

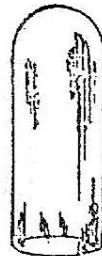
por el tamaño

N.º 25

Mitra

U R N A S

N.º 26

Campana

(Precios convencionales)

(Precios convencionales)

BOTELLAS

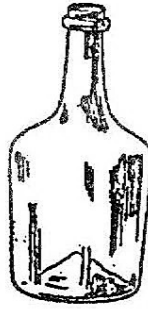

N.º 27

Para ácidos

Color

Plas. %

N.º 28

Catalana gargantilla

Color

Plas. %

N.º 29

Catalana balona

Plas. %

De 2 »
» 1 »
» ½ »
» ¼ »

Blanco	Color

Blanco	Color

Blanco	Color

375'37

375'37

235'95

235'95

128'70

85'80

N.º 30

Atrapamoscas

Plas. %

Grande

395'

Pequeño

180'

Blanco	Color

FIGUETAS

N.º 31

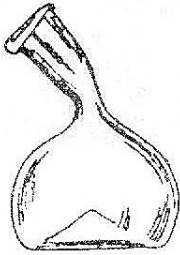
Plas. %

Blanco	Color

Con pico 64'35

Sin pico 42'90

ARTÍCULOS DIVERSOS

N.º 32

Orinal enfermo

Ptas. %

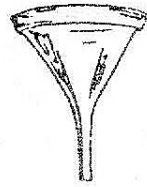
Blanco	Color
--------	-------

Forma Botella

De 1 litro	249'75
» ½ »	182'25

Forma Zapato

De 1 litro	465'75
» ½ »	372'75

N.º 35

Embudos

Ptas. %

Blanco	Color
--------	-------

De 2 litros	546'00	520'00
» 1 ½ »	382'20	356'20
» 1 »	299'00	288'60
» ¾ »	288'60	278'20
» ½ »	221'00	208'00

N.º 33

Ventosa

Ptas. %

Blanc.	Color
--------	-------

171'60

N.º 34

Pezonera

Ptas. %

Blanc.	Color
--------	-------

171'60

N.º 36

Embudo para embudos

Ptas. %

Blanco	Color
--------	-------

171'60

N.º 37

Salero pared

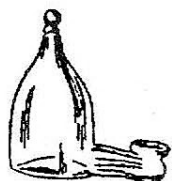
Ptas. %

Blanco	Color
--------	-------

321'75

ARTÍCULOS DIVERSOS

ABREVADEROS PARA PÁJARO

N.º 38

Sifón

Ptas. %

Blanco	Color
182'25	175'50

N.º 39

Plano

Ptas. %

Blanco	Color
60'75	54'

N.º 40

Ollita

Ptas. %

Blanco	Color
20'25	16'20

PECERAS

N.º 41

Con pie

Ptas. %

	Blanco	Color
Grande	1093'50	
Pequeña	1036'	

N.º 42

Sin pie

Ptas. %

	Blanco	Color
	656'10	
	580'50	

Matrimonios

B 364'

C 351'

Propetas 250'

Ant.

